

BRAZYLIA

SCENARIUSZ LEKCJI

SZUKAJ WIEDZĘ I DZIEL SIĘ NIĄ

Czas trwania
45 minut

TEMAT

SZUKAJ WIEDZY I DZIEL SIĘ NIĄ

Zaaranżuj salę do pracy w grupach. Wydrukuj materiały z załączonej płyty. Przygotuj projekcję fragmentów filmu zamieszczonych na płycie. Przed zajęciami zapoznaj się z całym odcinkiem dostępnym na stronie www.kulczykfoundation.org.pl

DLACZEGO WARTO PORUSZYĆ TEN TEMAT

Wiedza każdego z nas jest inna, gdyż zdobywamy ją w odmiennych sytuacjach czy okolicznościach i mamy różne predyspozycje. Mówimy więc, że każdy z nas dysponuje indywidualnym systemem wiedzy. Nie ma dwóch osób, które miałyby identyczną wiedzę na ten sam temat. Dlatego dzielenie się wiedzą jest jednym z zadań współczesnego człowieka. Dzielenie się ma miejsce w trakcie rozmowy, kiedy ustalamy, co każdy z nas wie na dany temat, a wtedy z „wiedzy indywidualnej” tworzymy „wiedzę wspólną”. Możliwość podzielenia się z innymi własną wiedzą oraz umiejętnościami wywołuje pozytywne emocje. Odczuwamy satysfakcję w sytuacjach, gdy możemy innym przekazać elementy tego, co wiemy. Podobnie inni ludzie odczuwają potrzebę dzielenia się swoją wiedzą. Ważne jest, abyśmy potrafili korzystać z wiedzy innych ludzi i dzielili się z nimi tym, co sami wiemy. Dzięki temu możemy razem z innymi podejmować działania zorientowane na osiągnięcie wspólnego celu.

CĘLE ZAJĘĆ

Może uda się zrobić z uczniami jeden krok, może dwa, a może aż trzy. Zawsze będzie to Wasz wspólny sukces – Twój i Twoich uczniów!

Krok 1 – WIEM:

Uczeń wie, że warto dzielić się swoją wiedzą oraz umiejętnościami z innymi ludźmi.

Krok 2 – CZUJĘ:

Uczeń rozumie, że dzielenie się wiedzą jest źródłem pozytywnych emocji i umożliwia działanie dla osiągnięcia wspólnego celu.

Krok 3 – POMAGAM: Uczeń wyraża gotowość dzielenia się z innymi swoją wiedzą.

WPROWADZENIE DO ZAJĘĆ

Przeczytaj uczniom fragment wypowiedzi:

„Spotykamy się regularnie raz w tygodniu. Ale młodzież odwiedza nasz klub raz na dwa tygodnie. Te spotkania są dłuższe. Czasem trwają kilka godzin. Młodzi pokazują nam nowe programy komputerowe i pomagają w obsłudze telefonów komórkowych. Ja dobrze radzę sobie z komputerem i telefonem. Ale nie wszyscy to potrafią... Założyli nam konto na Facebooku i teraz kontaktujemy się nawet wtedy, gdy ktoś z nas nie może przyjść na spotkanie. Zamieszczamy informacje o tym, co się dzieło, i wszyscy wiedzą... Rozmawiamy przez Skype'a. Wspólnie organizujemy różne warsztaty. Nie przypuszczałam, że młodzież tak chętnie będzie uczyć się szydełkowania i innych prac ręcznych, że będą chcieli poznawać historię naszego miasta. Historię, którą my przecież pamiętamy, a dla nich to takie odległe czasy... Dzielimy się wiedzą i szukamy jej u innych”.

Porozmawiaj z uczniami stawiając np. takie pytania:

- W jaki sposób ludzie dzielą się wiedzą?
- Dlaczego warto szukać wiedzy u innych ludzi?

ZAPOWIEDŹ PROJEKCJI FILMU

Zaproś uczniów do wspólnego obejrzenia reportażu. Poinformuj, że bohaterami są mieszkańcy brazylijskiej faweli oraz pracownicy szkoły prowadzonej przez Yvonne Bezerra de Melo. Poproś, aby zwrócili uwagę na to, jak wygląda życie w faweli.

Dalszy ciąg scenariusza na stronie 46

BRAZYLIA: największy kraj Ameryki Południowej

GEOGRAFIA I PRZYRODA: WSZYSTKO, CZEGO MOŻNA ZAPRAGNAĆ

Znacie mapę Polski. Nasz kraj ma ponad 312 tys. km². Teraz powiększmy Polskę 27 razy. Taki obszar zajmuje Brazylia. Jej powierzchnia to ponad 8,5 mln km². W Polsce żyje około 38 mln ludzi, a w Brazylii aż 207 mln. To piąty kraj świata zarówno pod względem wielkości, jak i liczby ludności. Zajmuje około 47 proc. powierzchni Ameryki Południowej. Graniczy prawie z każdym krajem tego kontynentu, oprócz Chile i Ekwadoru. To jedyne państwo na świecie, przez które przebiegają zwrótnik Koziorożca i równik. To rozumiałe, że na tak dużej powierzchni środowisko przyrodnicze jest zróżnicowane.

To tu znajdziemy największą nizinę świata – Nizinę Amazonki, której obszar to około połowa powierzchni Europy. Na nizinie panuje klimat równikowy, bardzo wilgotny, rosną tam wiecznie zielone lasy równikowe (*selvas*). Tam też spotkamy najwięcej na świecie gatunków ptaków i owadów.

Kolejną ważną krainą geograficzną tego kraju jest Wyżyna Brazylijska. Dominuje tam klimat podrównikowy i roślinność sawanny (*campos*) lub sawanna kolczasta (*caatinga*), która porasta bardziej suche obszary Wyżyny Brazylijskiej. Na północy tego kraju rozciąga się z kolei Wyżyna Gujańska.

Czytaj dalej na stronie 46

Fawele – gigantyczne dzielnice biedoty, które rozrastają się w zawrotnym tempie.

Dzieci z faweli od najmłodszych lat uczą się, jak przetrwać na ulicy.

EKONOMIA: NIE TYLKO WIELKIE MOŻLIWOŚCI, ALE TAKŻE GIGANTYCZNE PROBLEMY

W Brazylii wydobywa się wiele surowców mineralnych, np. ropę naftową, gaz ziemny, rudy żelaza, rudy manganu, węgiel kamienny, boksyty, kamienie szlachetne. Znaczącym działem gospodarki tego kraju jest także rolnictwo. To właśnie Brazylia jest czołowym na świecie producentem kawy, trzciny cukrowej, soi, kukurydzy, batatów, ryżu, tytoniu, pszenicy. Tu także hoduje się bydło i trzodę chlewną.

Bogactwa naturalne i chęć maksymalnego ich wykorzystania stały się jednak również źródłem problemów. Żeby zdobyć kolejne grunty pod uprawę, budować drogi, osiedla, kopalnie, a także pozyskać kilka niezwykle cennych gatunków drewna, przez lata karczowano drzewa na olbrzymich powierzchniach. Doprowadziło to do zmniejszenia powierzchni puszczy, konfliktów z miejscowymi plemionami Indian oraz do wzrostu efektu cieplarnianego, a także przyspieszenia erozji i tak niezbyt żyznej gleby.

Czytaj dalej na stronie 47

Ścisnięte budynki faweli mogą rosnąć tylko w górę.

PROJEKCJA FILMU

REFLEKSJA PO FILMIE

Bezpośrednio po projekcji porozmawiaj z uczniami. Mogą Ci pomóc np. następujące pytania:

- Jak wygląda życie mieszkańców faweli?
- Jaką wiedzę oraz umiejętności starają się im przekazać pracownicy szkoły prowadzonej przez Yvonne?

ZADANIE

Tak nasza wiedza pomaga innym

Podziel uczniów na zespoły kilkuosobowe. Poproś, by każdy w zespole zastanowił się, czy pamięta taką sytuację, gdy jego wiedza przydała się innym ludziom. Niech uczniowie porozmawiają na ten temat.

Sformułuj następujące pytania (możesz pytania zapisać na kartkach i rozdać je poszczególnym grupom):

- Komu i do czego przydała się wasza wiedza?
- W jakiej sytuacji mogliście podzielić się z innymi swoją wiedzą?
- Jak się czuliście, kiedy waszą wiedzę ktoś mógł wykorzystać?
- Czego się nauczyliście w tej sytuacji? Co wam dało to doświadczenie?

Poproś przedstawicieli grup o przedstawienie wyników rozmów w zespołach.

ROZMOWA

Posłuż się cytatem z Platona: „wiedza jest drugim słońcem ludzi”. Zapytaj uczniów, jak w kontekście ich rozmowy można zinterpretować to powiedzenie? Porozmawiajcie o tym.

PODSUMOWANIE ZAJĘĆ

Poprowadź uczniów przez następujące etapy:

1. Uświadomienie im ich wiedzy na temat sytuacji drugiego człowieka (**WIEM**);
2. Zwrócenie uwagi na rolę emocjonalnego zrozumienia czyjegoś problemu i utożsamienia się z tą osobą (**CZUJĘ**);
3. Podjęcie decyzji o aktywnej pomocy (**POMAGAM**).

Dalszy ciąg scenariusza na stronie 48

Przyjaciół... To w tym trudnym świecie prawdziwy skarb!

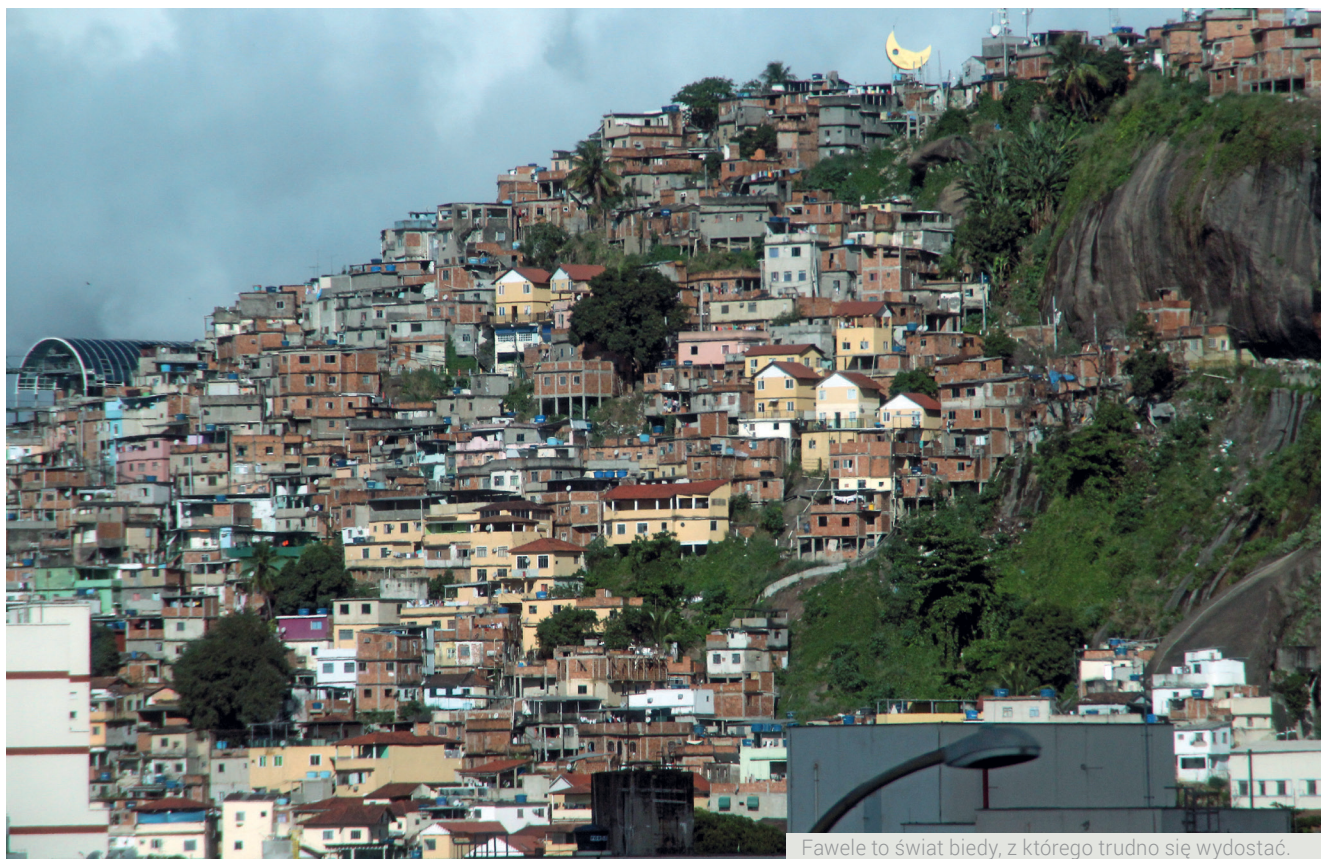
EDUKACJA: SZANSA, ALE NIEJEDNAKOWA DLA WSZYSTKICH

Choć konstytucja Brazylii z 1988 roku gwarantuje dostęp do darmowej edukacji, to realia życia wyglądają tu zupełnie inaczej. Często rodzice nie posyłają dziecka do szkoły, bo nie stać ich na mundurek, podręczniki, zeszyt czy dojazd. Warto pamiętać, że to wielki kraj i dostęp do edukacji nie jest łatwy też z powodu odległości szkół na niektórych terenach. Zdarza się również, że rodzina, w obliczu głodu, staje przed wyborem – edukacja czy dodatkowe ręce do pracy i wsparcie budżetu rodzinnego, szkoła lub darmowy posiłek w miejscu pracy. Trudno też uczyć się, gdy jest się głodnym.

FAWELA: ŻYCIE NA GRANICY PRAWA

Fawele to w Brazylii dzielnice nędzy. Termin ten pochodzi od nazwy rośliny, która porasta wzgórze wokół Rio de Janeiro, gdzie pod koniec XIX wieku osiedlili się pierwsi wyzwoleni niewolnicy. Za pierwszą fawelę uznaje się osadę założoną przez weteranów wojennych pozostawionych bez środków do życia w listopadzie 1897 roku. Dzielnice te powstały w centrach dużych miast i rozrastają się coraz bardziej, pnąc się w górę. Uważa się, że co drugi mieszkaniec Rio de Janeiro żyje w faweli.

.....
Czytaj dalej na stronie 48

Fawele to świat biedy, z którego trudno się wydostać.

Do wzrostu liczebności tych osiedli przyczynił się rozwój przemysłu w latach 60. i 70. XX wieku, kiedy to mieszkańcy wsi zaczęli sprzedawać swoje gospodarstwa rolne i wyruszać za pracą do wielkich miast. Liczyli na lepsze życie, ale miasta nie mogły dać wszystkim zajęcia i godnych warunków życia.

Wskaźnik urbanizacji, czyli procentowy udział ludności miejskiej w ogólnej liczbie ludności kraju, wynosi tu obecnie ponad 80 proc. Nie odzwierciedla to jednak poziomu rozwoju gospodarczego tego kraju. W Brazylii mamy do czynienia z problemem tzw. urbanizacji pozornej. Fawele zaczęły się coraz bardziej rozrastać i żyć własnym życiem. Budowano coraz więcej i nikt nie zwracał uwagi na brak kanalizacji, dostęp do elektryczności czy wywóz śmieci. Wewnątrz dzielnic bieda powstawały gangi i to one dyktują teraz obowiązujące tu prawa.

Źle wyszkolona i brutalna policja bywa zagrożeniem dla mieszkańców faweli

Dla dzieci mieszkających w fawelach głód, narkotyki, strzelaniny, śmierć kogoś bliskiego to niestety codzienność. Jak w tym wszystkim odnaleźć się i żyć normalnie? Jak regularnie się uczyć i chodzić do szkoły? W tym świecie przyszłość jest pojęciem mało znanym. Liczy się tu i teraz.

Dobrze więc, że działają tu tacy życzliwi dorośli, jak Yvonne Bezerra de Mello, która wie, że edukacja jest szansą na zmianę życia. Codziennie powtarza swym podopiecznym: „Dasz radę”, „Uda ci się”, „Uwierz w siebie”. Daje im nadzieję na lepsze i bezpieczniejsze jutro. ■

Yvonne Bezerra de Mello i jej podopieczni z faweli

WIEM:

Wyłumacz uczniom, że dzielenie się wiedzą jest „nasłonecznianiem ludzi”, jest cenne zarówno dla osób, które wiedzą się dzielić, jak i dla tych, którzy z niej korzystają. Ten, który wiedzą się dzieli, uczy się robić to w taki sposób, aby inni ludzie mogli z jego wiedzy skorzystać. Musi więc umieć jasno przekazać informacje, wytłumaczyć to, co może budzić wątpliwości, pokazać, zwracając uwagę, czy drugi człowiek zrozumiał i będzie umiał również wykonać prezentowaną mu czynność. Człowiek, który korzysta z wiedzy, otrzymuje nowe informacje, fakty, których wcześniej nie znał, a które może wykorzystać w swoim życiu, w bliższej lub dalszej przyszłości. To sprawia, że może poradzić sobie w sytuacji, która wcześniej była dla niego trudna do rozwiązania, bo brakowało mu wiedzy.

CZUJĘ:

Dzielenie się wiedzą wiąże się z przeżywaniem pozytywnych emocji. Czujemy się dobrze, gdy ktoś inny może z naszej wiedzy skorzystać, gdy nasza wiedza może służyć innym ludziom. Pozytywne emocje odczuwamy również w sytuacji dla nas trudnej, gdy ktoś podzielił się z nami swoją wiedzą i dzięki temu możemy pokonać przeszkodę, przezwyciężyć tę trudność.

POMAGAM:

Poproś uczniów, by na kartkach dokończyli następujące zdania:

- Szukam wiedzy, ponieważ...
- Swoją wiedzę oraz umiejętności mogę wykorzystać, aby...

Rozpocznij kolejną lekcję od przedstawienia refleksji zapisanych przez uczniów na kartkach. Zadbaj o anonimowość autorów, jeśli sobie tego życzą. Możesz zachęcić ich do dyskusji na ten temat.